

SPARGANIVM.

res forma effigieq; plurimum emulantur, quanquam Gladiolo minores sunt, & uno tantum colore constant. Prodit ex his semen (ut Dioscorides inquit) rotundum. Radicibus coheret geminis, rotundis, presisq; uerticillorum modo, una super alteram insidente, albicantibus, bulbosisq;. Hæ obteguntur capillaceo involuero, in nigru purpurascente, ueluti croci radices. Ceterum quauis tradiderit Dioscorides, quod superior radix magnitudine inferiorem superat; plerunq; tamen contrarium uisitur. Plinius porro hac in historia à Dioscoride dissentit: siquidem Gladiolum, quæ in aruis nasci scribit Dioscorides, in palustribus is & aquosis inueniri existimat. Ex quo facile crediderim, Plinio illum uocari Gladiolum, quem passim officinæ Acorum nominant. Gladioli meminit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, ubi sic inquit. Xiphij radix, & maximè altera, quæ superior est, atrabentem, digerentem, & exiccantem scilicet facultatem etiam possidet. Hæc planta ξίφιον Græcè uocatur: Latine, Gladiolus: Arabicè, Kafflon: Italicè, Gladiolo: Germanicè, Schuuerel: Gallicè, Glais, & Glaitel.

Plinius à Dioscoride dissentiens.

Gladioli uires ex Gal.

Nomina.

Σπαργάνιον. SPARGANIVM. CAP. XXI.

SPARGANION, aliqui xiphidion uocant. folia habet gladioli, sed arctiora, & in terram magis procumbentia: in summo caule ueluti pilulæ prominent, in quibus semen. Contra serpentis uenena, radix cum uino datur.

EXISTIMAT Ruellius eam plantam esse Sparganium, quæ in aquosis locis prouenit, quam herbariorum uulgius Spatulam foetidam appellat. Verum hæc, ut in proxima commentatione dicitur, nil aliud est, quam Dioscoridis xyris. Quare mihi plañe resillenda uidetur in hoc Ruellij opinio. Siquidem herba hæc, quam ideo Spatulam foetidam cognominant, quod grauem exhalat odorem, folia quidem habet gladioli; sed latiora, longioraq; minime in terram procumbentia. Adde etiam quod illa in summo caule non pilulas, quæ semen contineant, sed folliculos, aut siliquas profert. Syluaticus Spatulam foetidam describens, eius historiam Paulo Aeginetæ perperam acceptam refert: id enim ipse in Paulo nusquam potui reperire. Sed ad Sparganium nostra redeat oratio. Vidimus hoc primum in agro Romano apud Tolpham propè aluminis fodinas ad pedem montis Ronconi, & deinde in alijs plerisq; locis, folijs gladioli, arctioribus: pilulis in caulis cacumine platani proximis, herbaceo colore, in quibus semen continetur. Sanè quàm paucis de Sparganio disseruit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, sic inquit. Sparganium & ipsum desiccantis est facultatis. Nomen Græcum habet plañta hæc σπαργάνιον: Latinum item, Sparganium: Arabicum, Saifarhe raron: Italicum, Sparganio.

Sparganii cõsideratio.

Syluatici eratum.

Sparganij facult. ex Gal.

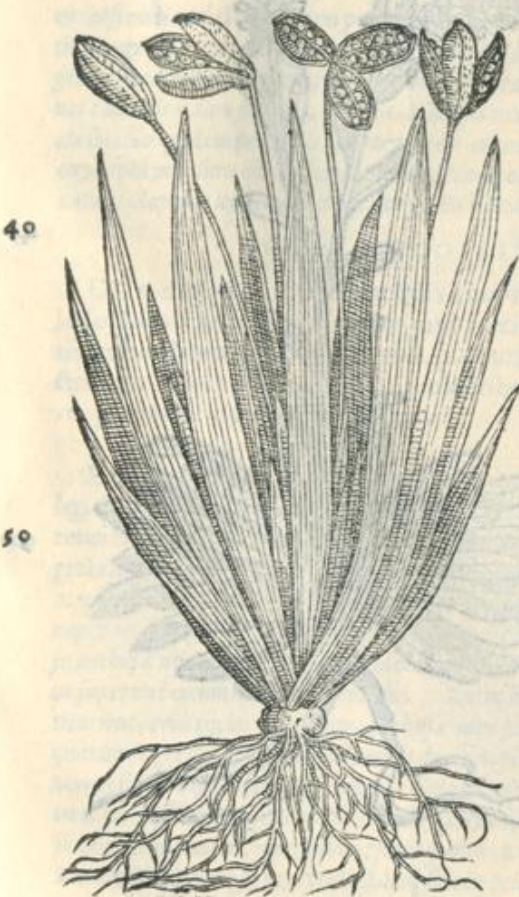
Nomina.

Ξυρίς. XYRIS. CAP. XXII.

XYRIS folia habet iridis, latiora, & in cacumine mucronata: quorum medio caulis erumpit, satis crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triangulares dependent: in quibus purpureus flos, in medio puniceus: semen in folliculis, simile fabis, rotundum, rubrum, acre: radix longa, geniculata, rufa. Contra capitis vulnera, fractaque efficax est: aculeos, & spicula omnia, citra molestiam extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis centaury, ac mellis quinta: tumoribus, & collectionibus illita cum aceto medetur. Radix ex passo bibitur, ad conuulsã,

XYRIS.

50

fa, rupta, coxendicum dolores, strangurias, & alui profluvia. Semen tribus obolis potum, vrinam vehementiùs impellit: & cum aceto, lienem absomit.

Xyridis con-
sideratio.
Xyridis uites
ex Galeno.

Nomina.

X Y R I S pluribus locis provenit in Italia, præsertim in Hetruria, nullis deficientibus notis, quas ei tribuit Dioscorides. Eam vulgus spatulam fœtidam appellat, quòd eius folia, si manibus atterantur, grauem & ingratum reddant odorem. Sunt qui huusce succo utantur ad scabiem, uiriliginem, & lichenas. Hanc memoriæ prodidit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, ubi de eius uiribus ita differit. Xyris tenuium partium, attractoriæ, digerendi, ac nimirum etiam desiccandi est facultatis, eum radix, tum multò etiam magis eius fructus: qui quidem & urinam ciet, & lienes induratos sanare potest. Planta Græcis ξυρίς, Latinis quoque Xyris dicitur: Arabibus, Casoras: uulgò, Spatula fœtida: Germanis, Vuandtleusz: Hispanis, Lirio spadanal: Gallis, Glaieul Sauvage.

ΑΨΧΟΥΣΑ. ANCHUSA.

CAP. XXIII.

ANCHUSA, quæ alio nomine calyx, aut onoclea appellatur, folia habet lactuæ, in acumen fastigiata, hirsuta, aspera, nigra, multa, ab radice quoquo uersum humi sparfa, spinis horrida: radici crassitudo digitalis, quæ æstate provenit, & manus inficit sanguineo colore. læto solo nascitur. Radix adstringit: ad ambusta, & uetera ulcera, ex oleo & cera efficax est: igni sacro cum polenta medetur: lepris, & uiriliginibus illinitur ex aceto: partus extrahit, vuluæ indita. Eius decoctum renum uitijis, lieni, & bile suffusis datur: & si febris sit, ex aqua mulsa. Siftunt aluum folia in uino pota. Radice pigmentarij vtuntur ad unguentorum spissamenta. Est & altera, quam aliqui alcibiadion, aut onochiles appellarunt. Hæc à priore distat, quòd minora habeat folia, sed simili modo aspera: ramulos exiles, in quibus flos purpureus in puniceum uergens conspicitur: radices habet rubras, prælongas, quæ mensibus sanguineum succum fundunt. in fabulosis nascitur. Vis ei, folijsq; inest, quæ contra uirus cum reliquorum serpentium, tum maximè uiperarum auxilietur, siue cibo, siue potu, siue alligatu: nam si quisquam mandens, in serpentis os inspuat, eum necabit. Est & alia huic haud dissimilis, semine puniceo, minore. Cuius semen manducatum, si in serpentis fauces inspuatur, eam interficiet. Radix acetabuli mensura cum hyssopo, & nasturtio pota, latas uentris tineas excutit.

ANCHUSA PRIMA.

ANCHUSA ALTERA.

TRIA

ANCHUSA TERTIA.

TRIA sunt Anchuse genera, quæ hic à Dioscoride scribuntur: quanquam Plinio libro XXII. cap. XX. quartum quoque genus additur, quod pseudoanchusam ob id appellatam ait, quoniam primo aliarum generi quadantenus similis est, hirsutior tamen hæc, lanuginosior, & minus pinguis, folijs tenuioribus, & languidioribus. Sed hanc nusquam equidem uidi, cum tamen alias omnes locis compluribus in Italia inuenisse me certò sciam. Anchuse omne genus in toto ferè caule purpureos explicat flores à uulgari buglossò non longè dissimiles, quauis Anchusis magis subrubentes, magisq; expansi spectentur. Galenus inter Anchusas Lycopsis quoque recenset libro VI. simplicium medicamentorum, ubi ita scriptum reliquit. Anchuse quadruplex species est. Quarum onoclea quidem radicem habet admodum refrigerantem, & desiccantem, tum adstringentem, & subamaram, tum quæ sufficiat extenuandis, & extergendis humoribus biliosis, corporibusq; condensandis. Ceterum folia habet imbecilliora quidem radice, adstringunt tamen & ipsa, & desiccant. Porro Lycopsis cognominata refrigerat, et desiccant, magisq; radix eius, quam onoclea adstringit. At onochelos calidior est, & magis medicata. nam plusculum habet & gustu ipso protinus acrimoniæ. Hac uerò etiam calidior est parua, quæ & amarior, & magis etiam medicata est. Anchuse non omnes easdem uires obtinent. Nam onoclea quam uocant, radicem habet simul adstringentem, & subamaram, corporibus condensandis, & modicè extenuandis idoneam: tum abstergendis quoque, & abluendis biliosis, & salis succis. Dictum enim supra est, quòd qualitas acerbata mista amaritudini ea præstare queat. Sic sanè regio morbo, & lienosis, & renum affectibus est utilis. Sed & refrigerare idonea est. & sanè cum polenta illita iuuat erysipelata, & abstergit non modo epota, sed & foris imposta. Proinde uiligines, & lepras sanat cum aceto. At radicis quidem hæc opera sunt, & operum fa-

Anchusarum consideratio.

Anchusarum uires ex Gal.

cultates, quas diximus. At folia ipsius herbe radice quidem sunt imbecilliora, non tamen aliena sunt à resiccatione, & adstrictione. Itaque etiam profluum sanant pota cum uino. Et quæ Lycopsis nominatur eodem modo erysipelatis congruit, & radicem habet quam onoclea magis adstringentem. At onocheli, & alcibiadij cognominatæ uis magis est medicata. Nam & gustu protinus maiorem habet acrimoniam, & eos qui à uiperis morfi sunt, admodum iuuat tum illita, tum suspensa, tum esca. Reliqua uerò, nempe quarta, quæ parua est, & ferè nomine caret ex illis sola, alcibiadio quidem persimilis est, uerum & amarior, & magis medicaminosa: ac proinde ad latos lumbricos idonea, oxobaphi mensura cum hyssopo, & nasturtio epota. Quæ ἀνχοῦσα Græcè, Latine pariter & Italicè Anchusa uocatur: Germanicè, Rodi ochsen zung: Hispanicè, Soagem: Gallicè, Orchanette.

Nomina.

ΛΥΚΟΨΙΣ. LYCOPSIS.

CAP. XXIIII.

LYCOPSIS, quæ & anchusa à nonnullis uocatur, folijs est lactucæ, longioribus, asperioribus, latioribusque, crassis, ad radicis caput recidentibus: caule longo, recto, scabro, hirsutis adnatis, multis, cubitalibus: flore in ijs paruo, purpurascens: radice rubra, & adstringente, nascitur in campestribus. Cum oleo radix illita, vulneribus medetur: & cum farina hordeacea, ignibus sacris: sudores peruncta mouet, adiecto oleo.

Ego quoque unà cum Ruellio, & Fuchsi uiris doctissimis, crederem Lycopsis eam esse plantam, quam officinæ legitimi Cynoglossi uice passim usurpant, uocantq; Cynoglossam; si tamen hæc radice rubra, non autem candida niteretur: si folijs uiresceret asperis, non autem leuibus, ad terram recidentibus, non sursum spectantibus: si caule assurgeret scabro, non molli: si deniq; Plinius huic sententiæ non prorsus refragaretur. Porro cum Plinium uideam libro XXVII. cap. XI. de Lycopsi seorsum tractasse, & similiter de hoc Cynoglossi genere priuatim scripsisse lib. XV. cap. VIII. cogor omnino, ut ingenuè dicam, ab illis dissentire. Potius enim adducor, ut credam, Lycopsis herbam esse anchuse non absimilem: quam ideo non temerè Galenus, & Aëtius eum secutus in anchusarum genere retulerunt, ut superiori commentatione diximus. Lycopsis, quam ego legitimam esse existimo, uidi sæpius in campestribus, stantibus, aridisq; locis enatam, anchuse adeo similem, ut uix ab ea discerni possit. Ceterum quoniam in huius libri quarti progressu, Deo iuuante, nobis de Cynoglossò differendum est suo proprio capite; idcirco disputatio quòdam uerum sit Cynoglossum, & nunquid illud esse possit, quo officinæ uulgò utuntur, in illud tempus commodius differetur: Lycopsis, ut Plinius est auctor loco citato, folijs est longioribus, quam lactuca, crassioribusq;: caule longo, hirsutis adnatis, multis, cubitalibus: flore paruo, purpureo. nascitur in campestribus. Hæc herba Græcis ΛΥΚΟΨΙΣ, Latinis item Lycopsis, & Italis Licopside appellatur.

Lycopsis consideratio.

Opinio reprobata.

Nomina.

Ε' ΧΙΘΥ.

Echii confideratio.

ECHION folia habet prælonga, aspera, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numerosos: minutaq; utroque latere folia, expansa, pinataque, nigra, in summo caule proportionem minora: flores secundum folia purpureos, in quibus femina capituli uiperarum similia insunt: radix nigricat, digito tenuior: Quæ non percussis modò à serpentibus ex uino prodest; sed eos qui antea biberint, feriri non patitur. Folia, & semen idem præstant munus. Lumborum dolores sedat: in uino, aut forbitione sumpta, lac extrahit.

ECHION à uiperis omnino nomen adinuenit (uipera enim Græcis εχίς dicitur) uel quòd semen proferat capitibus uiperinis simile, uel quòd uiperarum morsibus præstantissimum sit medicamentum. Hanc herbam ab Alcibio quodam fuisse inuentam auctor est Nicander in theriacis, & proinde à posteris cognomine Alcibiaticum appellatum. Is enim dum secus aream dormiret, à uipera in extremo inguine ictus est. excitatusq; à somno ex hac herba succum commanducando palato & dentibus expressit, haustiq; in corpus. Mansæ uerò herbæ reliquum uulneri superimposuit contra dolorem. quo medicamento liber euasit. Vnde postea Echion nomen inditum est Alcibion ab eo, qui primus ostenderat, quantum uiribus polleret contra uiperarum ictus. Numenius scriptor grauius duo Echij genera inueniri scriptum reliquit. quorum alterum Ocimoides appellari inquit, quòd folia ocimo similia habeat: alterum uerò, quòd folio est spinis horrido, priuatim Echion nominari. Id sanè quòd in theriacis ante ipsum scripserat Nicander. Quibus uidetur etiam Dioscorides adstipulari, quippe qui

Echion statim subiecerit Ocimastrum. His quoque subscribit Plinius libro XXV. cap. IX. sic inquit. Echios diuim est generum: altera folijs coronata, pulegio similis: altera lanugine distinguitur spinosa, cui & capitula uiperarum similia sunt. Sed tamen ignorasse Plinium Alcibion, & Echiam idem esse, satis manifestum est: siquidem is lib. XXVII. cap. V. Alcibios, inquit, qualis esset herba, apud auctores non comperi. Ex cuius uerbis illud facile colligi potest, quòd scilicet Plinius non satis accuratè Nicandrum legerit. Ceterum non parua admiratio cum capiet, qui in Echio diligenter opus prudentissimæ naturæ perspexerit, nempe quòd ipsum genuit uiperinis capitulis, ut ita apud homines, quorum potissimum curam gerit, testatum relinqueret, eam herbam præstantissimam esse ad huiuscemodi lethalium ferarum morsus. Echium, quòd ubique ferè proueniat, aridis præsertim locis, sæpe in Hetruria, in agro Tridentino, & Goritiensi uidimus, semenq; eius uiperinum decerpimus ad antidota. Herba est anchusæ, quæ secundo loco Dioscoridi redditur, non absimilis. Vocant quidam syluestre Buglossum. Flores profert hæc in rubrum purpurascens inter minuta folia à medio caule ad summum: è quibus semen prodit nigrum, hirsutis, spinosisq; inuolucris inclusum, uiperarum capitibus simile. Non inuenio Galenum ullam Echij mentionem fecisse in libris, quos de simplicium medicamentorum facultatibus edidit. Paulus tamen eius uires describit Dioscoridem secutus libro VII. ubi hæc refert. Echion, alij doriada, nonnulli alcibiadion uocant. Spinosa herba est, quæ non modò à serpente commorsis cum uino pota auxiliatur; sed præsumentes quoque ex ictu nihil molestum pati sinit.

Nomina. Quod Græci εχίον, Latini quoq; Echium dicunt: Itali, Echio: Germani, Vuild ochsen zung: Hispani, Yerua della biuora: Galli, Buglossa sauuaige.

Plinij lapsus.

Echii uires ex Paulo.

Nomina.

OCIMOIDES, Latini ocimastrum uocant, folia fert ocimi, & ramos dodrantes, hirsutos: filiquas hyoscyamo similes, femine, ut gith, nigro prægnantes. Vim habet semen in uino potum, qua uiperarum, cæterarumque serpentium morsibus medeatur. Datur ischiadicis, cum melle, uino, myrrha, & pipere. Radice nititur tenui, & superuacua.

Ocimastrum consideratio.

OCIMASTRVM, siue syluestre Ocimum id ipsum nobis appellare liceat, passim copiosè nascitur in Italia, præsertim inter segetes prope septa, & in agrorum marginibus, folijs sanè satiuo similibus: ramulis hirsutis, quadratis, dodranti, uel cubitali longitudine: in quorum summo flores emicant, candidi, quandoque uerò purpurei, id quòd silentio præterijt Dioscorides: è quibus uascula erumpunt hyoscyami figura, capaci uentre, arctis faucibus,

per

OCIMASTRUM.

ERINVS.

per ambitum denticulatis, uiperinis capitibus similia: in quibus semen includitur nigrum, melanthio ferme simile. Hæc uascula ita à natura facta pueri nostrates colligunt, ubi exaruerint: siquidem, cum semen exciderit, ijs intus sufflantes acutissima edūt sibila: sic enim natura pueris interdum ludendi præbiat instrumenta. Meminit huius Nicander in theriacis inter echij genera, sic inquit. Echij genera duo: alterum spinoso folio, anchusæ simile: alterum minoribus folijs, & purpureo flore, aspero lanuginosq; caule, capitulis uiperarum figura. Ocimastrum uires tradidit Galenus in calce libri VIII. simplicium medicamentorum, ubi sic inquit. Ocimoides quidam Philiterium cognominant. Radix supernuacanea est. At semen tenuium partium, & desiccantis citra mordacitatem facultatis est. Herba Græcis ὀκμοειδὲς, Latinis Ocimoides, & Ocimastrum appellatur: Italis, Basilico saluatico: Hispanis, Albabaqua montesina: Galis, Basilic sauage.

Ocimastrum uires ex Gal.

Nomina.

Ἐρινος. ERINVS. CAP. XXVII.

ERINVS nascitur apud fontes, & fluuios, folijs ocimi, sed minoribus, parte superna diuisis: surculis quinis, senisve, dodrantalibus: flore candido: semine nigro, & acerbo: folia, & caules lacteo succo turgent. Semen drachmis duabus in quatuor mellis cyathis oblitum, oculorum fluxiones cohibet. Succus cum sulphure, & nitro instillatus, aurium dolores sedat.

ET SI nonnulli Dioscoridis codices habeantur, in quibus non legitur Erinum aliquo lacteo succo turgere; non desunt tamen & in quibus planè oppositum scriptum inueniatur, quorum lectio mihi magis probanda uidetur non infirmis, ut arbitror, nixus rationibus. Quippe quòd herbam hanc apud aquarum riuulos uiderim, legerimq; lacteo succo manantem, adeò ut eo manus inficeret. Quòd præterea Plinio reddatur Erinus herba lactaria, seu lacte madens libro XXIII. cap. VII. ubi de ea hæc memoria prodidit. Herba, inquit, quam Græci Erinon uocant, reddenda est in hoc loco propter gentilitatem. Palmo alta est, cauliculis quinis, ferè ocimi similitudine, flos candidus: semen nigrum, paruum, quod tritum cum melle Attico oculorum epiphoris medetur. Manat lacte multo, & dulci. Herba perquam utilis aurium dolori, nitri exiguo addito. Folia resistunt uenenis. hæc Plinius. Cæterum Erini facultatis aduersus uenena non meminit Dioscorides, quanquam Nicandro, ut quæ ad id præstet, addatur in antidotis. Galenus hanc herbam non Erinum, sed Echinion appellat: neq; id sanè mirum est, quandoquidem in uetustis aliquot Dioscoridis codicibus Echinos legitur. De qua differens ipse Galenus libro VI. simplicium medicamentorum, sic inquit. Echini herbe semen acerbum est: ac proinde repelentis, & exiccatoris facultatis. Utuntur eo ad oculorum, & narium fluxiones. Quæ herba Græcè ἔρινος, Latinè Erinum, & Ocimum aquaticum nominatur: Italicè, Erino: Hispanicè, Basilgo de lhagoa.

Erini consideratio.

Erini uires ex Galeno.

Nomina.

Ἄργωσις. GRAMEN. CAP. XXVIII.

GRAMEN geniculatis serpit ramulis, à quibus radices spargit dulces, articulis præcinctas: folia acuminata, dura, & ut arundinis parua lata, eaque iumenta, & boues pascunt. Trita radix illitu vulnera conglutinat. Decoctum eius in potu, torminibus medetur, & urinae difficultatibus: calculosa etiam vesicæ excrementa comminuit.

GRAMEN.

Graminis historia ex Pli.

Graminis uires ex Gal.

Nomina.

comminuit. Est & arundinaceum gramen, priore multò maius, quod iumenta necare traditur, præsertim in Babylone: idque iuxta uias nascitur. Quod in Parnaso monte gignitur, densius fruticat: folijs hederaceis: flore odorato, candido: semine paruo, non inutilli: radicibus quinis, aut senis, digitali crassitudine, candidis, mollibus, & admodum dulcibus. Succus si in uino cum melle pari, & myrrhæ dimidio decoquatur, adijcianturque piperis, & thuris tertie portiones, probatissimum erit oculorum medicamentum: id in ærea pyxide reconditur. Decoctum radicis idem, quod herba, præstat. Semen uehementius urinam impellit: aluum, vomitionesque sistit. Natum in Cilicia gramen, quod incolæ Cinnam appellant, boues inflammat, si eo uirenti sæpe pascantur.

PLURA, ac uaria sunt Graminis genera: siquidem præter hæc tria, quorum meminit Dioscorides, alia quoque tria aculeati generis Plinio redduntur lib. xxiij. cap. xix. naturalis historie, his uerbis. Gramen ipsum, inquit, est inter herbas uulgatissimum: geniculatis serpit internodijs, crebroque ab ijs, & ex cacumine nouas radices spargit. Folia eius in reliquo orbe in exilitatem fastigiantur. In Parnaso tantum hederacea specie densius, quam usquam fruticante: flore odorato, candidoq;. Iumentis herba non alia gratior, siue uiridis, siue in sceno siccata. Tunditur aspersa aqua. Succum quoque eius in Parnaso excipi tradunt propter ubertatem: dulcis enim hic est. In uicem eius in reliqua parte terrarum succedit decoctum ad uulnera conglutinanda. Quod & ipsa herba tusa præstat illita, tucturq;. & ab inflammationibus placat. Decocto adijcitur uinum, ac mel ab aliquibus, & thuris, & piperis, myrrhæq; tertie portiones. Rursusq; co-

quitur in æreo uase, ad dentium dolores, & epiphoras. Radix decocta in uino torminibus medetur, & urinae difficultatibus, ulceribus uescicæ: calculos frangit. Semen uehementius urinam impellit: aluum, uomitionesq; sistit. priuatim autem draconum morsibus auxiliatur. Quod è graminum genere septem internodia habet, efficacissime capiti contra dolores adalligatur. Sunt qui & aculeatum gramen uocant trium generum, cum in cacumine aculei sunt plurimum quini, dactylon uocant. Hos conuolutos naribus inserunt, extrahuntq; sanguinis eundi gratia. Altero, quod est aizoo simile, ad paronychia, & pterygia unguium, & cum caro unguibus excruerit, utuntur cum axungia.

Tertium genus, quod tenuius est, nascitur in parietibus, & tegulis. Huic caustica uis est. Sistit ulcera, quæ serpunt. Gramen capiti circumdatum, sanguinis è naribus fluxiones sistit. hæc Plinius de graminibus. Caterum hinc omnibus planè perspicuum esse puto, Gramen, quod in Babylone, quodq; in Parnaso monte prouenit, non gigni in Italia: quanquam illud primum, ac uulgatum genus nobis passim frequentissimum nascatur. Neque illud quoque omnibus non cognitum & uulgare est, cui in cacumine caulium quini sunt aculei, ueluti digiti, quos pueri naribus inserunt extrahuntq; ut sanguinem eliciant. Hanc herbam Hetrusci ab effectu uulgo appellant Sanguinella, alij Capriola. De qua latius in Coronopo diximus, ubi Leoniceii, & Ruellij sententiam reprobauimus, qui hanc & Coronopum Dioscoridis unam & eandem herbam esse asseruerunt. Verum de Coronopo separatim disserui Plinius libro xxi. cap. xix. sue naturalis historie. Sed iam Graminibus suas reddamus uires ex Galeno, qui de ijs agens libro vi. simplicium medicamentorum, ita scriptum reliquit. Graminis radix mediocriter frigida est, & sicca, mordacitatem quandam exiguam, & partium tenuitatem obtinens. At herba ipsa primo quidem excessu refrigerat, in humiditate uerò, & siccitate moderata. Porro semen alibi quidem imbecillum est, in Parnaso uerò desiccatorium, & tenuium partium, & subacerbum. Gramen esculentam habet radicem, ubi mollis fuerit, dulcem quidem instar aquæ, sed acre quiddam exiguum, & subacerbum obtinentem. Hæc herba planè aquea gustantibus est. Ex quibus apertum est, radicem modicè esse tum frigidam, tum siccam: ac proinde cruenta ulcera glutinare. At ipsa herba illita, non uehementer refrigerat, in medio constituta humiditatis, & siccitatis. Porro mordacitas & tenuitas, quæ radici inest, exigua est quidem, sed interdum tamen lapides frangere assolet, si quis eam decoctam ebibat. At semen alterius quidem imbecillum est, eius uerò quæ in Parnaso nascitur, urinam ciet: & fluxus uentris, & stomachi resecat: uis enim eius est exiecatória, tenuium partium, & subacerba. Herba, quæ Græcis ἀγροσίς, Latinis Gramen appellatur: Arabibus, Vagem, Negen, seu Negien, Thel, Kel, & Negil: Italis, Gramigna: Germanis, Gras: Hispanis, Grama, & Gramenba: Gallis, Dent de chien.

SIDERITIS PRIMA.

SIDERITIS ALTERA.

SIDERITIS TERTIA.

Σιδερίτις. SIDERITIS. CAP. XXIX.

SIDERITIN aliqui heracleam uocant. folia habet marrubij, sed longiora, satis ad frondem quercus, aut saliaz accedentia, minora tamen, & aspera: caules edit quadratos, dodrantem altos, aut etiam maiores, non iniucundi gustus, aliquantumque substringentis: in quibus per interstitia orbiculatae uertebra, ut in marrubio spectantur: & semen in eis nigrum. nascitur in petrosis. Illita folia, suapte ui uulnera sine inflammationis periculo iungunt.

Σιδερίτις ἑτέρα. SIDERITIS ALTERA. CAP. XXX.

ALTERA Sideritis binum cubitorum ramulis, exilibus: folio filicis, numerofo, utrinque per oras diuifo, pediculo longo, prodeuntibus è summo alarum sinu furculis, longis, tenuibus: capitulo in cacumine orbiculato, aspero: in quo semen continetur, quam betæ rotundius aliquantò, ac durius. Huius uis, foliorumque ad uulnera, præcipua est.

Σιδερίτις τρίτη. SIDERITIS TERTIA.

CAP. XXXI.

SIDERITIN aliam esse tradunt, quam Crateuas heracleam uocat, in macerijs, & uineis nascentem: folijs, ab una radice multis, coriandro similibus, circa coliculos dodrantes, læues, teneros, subcandidos, atque subrubicundos: flore puniceo, paruo, gustanti amaro, & lento. Huius ea uis est, ut quanuis recenti uulneri imposita, sanguinem supprimat.

V TRIA